Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 137 ՈՒՐԲԱԹ 15 ՅՈՒՆԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 27 ՅՈՒՆԻՍ 4 ՌԱՄԱԶԱՆ 1301

ՊԱՅՄԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան, իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده { ارەولك }
غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ..........200
»	»	Վեցամսեայ	»	»..........100
»	»	Եռամսեայ	»	».......... 50
»	»	Ամսական	»	».......... 20
»	»	Հատով	»	».......... 1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»..........240
»	»	Վեցամսեայ	»	»..........120
»	»	Եռամսեայ	»	».......... 60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	 56
»	»	Վեցամսեայ	»	 28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՈՒՐԲԱԹ 15 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

([illegible])

ՄԱՐՈՔԻ ԽՆԴԻՐԸ

Անգլիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյ յունիս 19ի նստին մէջ, Լորտ Տը Լա Վառ յիշեց լրագրաց հրատարակութիւնները Մարոքի գործոց վրայ, և հարցուց թէ արտաքին գործոց նախարարն որ և է տեղեկութիւն կրնա՞յ տալ Ճեզայիրի և Մարոքի սահմանագլխոց ուղղութեան վրայ, ինչպէս նաեւ Մարոքցի Շէրիֆներու ֆրանսական հովանաւորութիւն խնդրելուն վրայ։ «Ֆրանսացիք քաղաքակրթութեան և խաղաղական յառաջդիմութեան խօսք կ'ընեն։ Թէեւ կը խոստովանիմ թէ արեւելեան երկիրներու մէջ եւրոպական քաղաքակրթութեան օգուտներուն վրայ տարակոյսներ ունիմ, բայց կը յիշեմ թէ քաղաքակրթելու պատրուակն էր որ Ֆրանսացւոց թոյլ տուաւ արշաւել ի Թունուզ։ Այն ժամանակի արտաքին գործոց նախարար Պ. Պարթէլըմի Սէնթ Իլէր քանիցս յայտարարեց և Լորտ Կրանվիլ կրկնեց թէ Ֆրանսա դիտում չունի գրաւելու զԹունուզ, կամ մշտապէս իրեն հետ միացնելու. բայց Թունուզի գրաւումն այժմ կատարեալ է, հիւպատոսական իրաւասութիւններն հաստատող դաշնադրութիւնք ջնջուած են, ֆրանսական իշխանութիւն հաստատուած է, և անգլիական շահերն և 12,000 անգլիական հպատակք թողուած են Ֆրանսայի պաշտպանութեան։ Ինչ որ այժմ տեղի կ'ունենայ ի Մարոք՝ ոչ ևս դիւանագիտական գաղտնիք մ'է։ Իտալիոյ Խորհրդարանին ուշադրութիւնն հրաւիրուած է այս խնդրոյ վրայ, և Սպանիա կը դիտէ Ֆրանսայի գործերն ի Մարոք։ Ես ալ կ'ուզեմ հարցունել արտաքին գործոց նախարարին թէ այս խնդրոյ վրայ որ և է պաշտօնագիր կամ թղթակցութիւն կրնա՞յ ներկայել ժողովյս։»

Լորտ Կրանվիլ պատասխանեց. «Անտարակոյս մեծ հետաքրքրութիւն ու սրտայուզութիւն առաջ եկած են ի Մարոք, յՍպանիա և յԻտալիա՝ այն լրոյ վրայ թէ Ֆրանսա սպառնական դիտումներ ունի Մարոքի դէմ։ Մարոքի Սուլթանն ալ կը գանգատի թէ Ֆրանսա իւր հովանաւորութեան ներքեւ առած է Ուազզանի Շէրիֆը։ Պաշտօնական տեղեկութիւն չունիմ ուրիշ Շէրիֆներու վրայ, որք Ֆրանսայի հովանաւորութիւնը կը խնդրեն եղեր, կամ այս տեսակ առաջարկներու Ֆրանսայի կողմէ տրուած պատասխանին վրայ։ Բայց թէ՛ մեր Բարիզի դեսպան Լորտ Լայնս և թէ՛ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ. Վատինկթօն ի դիմաց ֆրանսական կառավարութեան յայտ բացորոշ հաւաստիք տուին ինձ թէ Ֆրանսա բնաւ դիտում չունի գրաւելու զՄարոք, իւր հովանաւորութիւն հաստատելու այդ երկրի վրայ, կամ անդ որ և է կերպիւ անկարգութիւն պատճառելու։ Ֆրանսա կը փափաքի պահպանման իրաց արդի վիճակին, և Ֆրանսայի ու Մարոքի միջեւ այժմ տեղի ունեցած միակ բանակցութիւնը կը վերաբերի ինչ ինչ ներքին գործոց։ Այս հաւաստիք ըստ ամենայնի յար և նման են այն հաւաստեաց զորս յառաջագոյն ինձ տուին Պ. Պարթէլըմի Սէնթ Իլէր, Պ. Կամպէդդա և Պ. տը Ֆրէսինէ։ Կը կարծեմ թէ Ֆրանսա նմանօրինակ հաւաստիք տուած է նաեւ Իտալիոյ և Սպանիոյ։ Մեր դեսպանին ի Մարոք՝ հրահանգ տուինք նոյն հաւաստիքն հաղորդել Մարոքի Սուլթանին։»

Սպանիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյն յունիս 20ի նստին մէջ, արտաքին գործոց նախարարն հարցման մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ տեղի չկայ հրատարակութեան տալու Մարոքի նկատմամբ Ֆրանսայի և Սպանիոյ միջեւ փոխանակեալ պաշտօնագրերն, որովհետեւ բանակցութիւնք առանձնական հանգամանք ունեցած են բոլորովին։ Նախարարն յարեց թէ Սպանիոյ ազդեցութիւնն ու պատիւն որ եւ է սպառնալիք չեն կրեր և իւր շահեր ապահովուած են ըստ ամենայնի։

Թանճէրէն (Մարոք) կը հեռագրուի յունիս 20 թուով. Մարոքի Սուլթանը բանակ մը կը պատրաստէ խաղաղութիւն հաստատելու այն ցեղերու մէջ որք, Ճեզայիրի սահմանագլխին մօտ, իւր իշխանութեան դէմ ապստամբած են։ Շատ մեկնութիւն կը տրուի Թնդանօթաձիգ և ամբաշէն զօրաց երկու անգլիացի գնդապետներու գալստեան, որք աչքէ անցուցին Թանճէրի ամրութիւնները։ Կը ծանուցուի թէ Մարոքի Սուլթանը անգլիական Քաքքրիլլ թնդանօթը չինող գործարանին մէկ հրետանի և Քրուբի գործարանին երկու հրետանի յանձնարարած է։

ՄՈՆԴԷ ՔԱՐԼՈՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

Անգլիոյ Երեսփոխանաց ժողովոյ յունիս 19ի նստին մէջ, Պ. Լապուշէր հարցուց թէ ստո՞յգ է Թայմզի հրատարակութիւնը թէ Վեհ. Թագուհւոյն ի Մէնդոնէ բնակութենէն յետոյ Բարիզի դեսպան Լորտ Լայնս հրահանգ ստացեր է՝ ֆրանսական կառավարութեան դիտողութիւն ընելու Մոնդէ Քարլոյի միջազգային խաղարանին դէմ, և ըստ այնմ վարուեր է։ Պ. Լապուշէր հարցուց նաև թէ, այս պարագայի մէջ, Մոնաքոյի իշխանին կառավարութիւնն ալ, կամ ուրիշ կառավարութիւն մը, կրնա՞ր դիտողութիւն ընել Անգլիոյ ձիարշաւներու առթիւ կարգ մը անձանց հրապարակաւ գործած տեսակ մը խաղամոլութեան դէմ, որք դրամներ կը դնեն զանազան ձիերու հաւանական յաջողութեան վրայ, և այսպէս ոմանց դրամ շահելուն և այլոց մեծ գումարներ կորուսանելուն պատճառ կը լինին։

Լորտ Ֆիցմօրիս պատասխանեց. Թայմզի յիշած լուրը սխալ է։ Մեր Արտաքին գործոց նախարարութիւն իւր իրաւասութեան շրջանակէն դուրս ելած կը լինէր եթէ դիտողութիւններ ուղղէր Ֆրանսայի մէջ գործող խաղարանաց դէմ, և նոյն բանը պարտինք ըսել Մոնաքոյի իշխանին արտաքին գործոց նախարարին համար թէ, իւր իրաւասութեան շրջանակէն դուրս ելած կը լինէր դիտողութիւններ ուղղելով Անգլիոյ դըրաւադրաց գործերուն դէմ։

Պ. Պէննէթ այս առթիւ բացատրութիւն խնդրեց ի Բոր Սայիտ գոյութիւն ունեցող խաղարանաց վրայ, և քննութիւն մը կատարելու պէտքն յայտնեց։

Լորտ Ֆիցմօրիս պատասխանեց թէ այդ խնդիր Պ. Լապուշէրի խնդրոյն հետ վերաբերութիւն չունի։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՔ

Միացեալ Նահանգաց Ռամկավարականք, որք Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը կը կազմեն ընդդէմ Հանրապետականաց, Պ. Թիլտընի հրաժարման վրայ, Նիւ Եորքի կառավարիչ՝ զՊ. Քլիվլէնտ Նախագահութեան ընտրելի նշանակած են։ Ի Զիքակոյ տակաւին գումարուած չէ Ռամկավարականաց Համագումար ժողովը, որուն թուական որոշուած է յուլիս 8 (Ն. Տ.)։

Իսկ Հանրապետականաց պաշտօնական ընտրելոյն՝ Պ. Պլէնի՝ դէմ իւր կուսակցութեան մէջ սկսած շարժումը կը շարունակէ։ Պ. Պլէնի դէմ ամենէն աւելի խստութեամբ գրող թերթն է Նիւ Եորք Հէրալտ, որ բոլոր աշխարհի ամենէն հարուստ թերթը լինելով, ամերիկեան կուսակցութեանց գործերն անաչառապէս դատելու համբաւը կը վայելէ։

Նիւ Եորք Հէրալտ, իւր յունիս 11 թուով, զոր երէկի սուրհանդակը բերաւ մեզ, «ոճրագործութենէ աւելի դէշ բան մը» կ'անուանէ Պ. Պլէնի ընտրութիւնն։ «Ամեն ոք, որ հանրային կենաց մաքրութեան և երկրին բարեկեցութեան կը բաղձայ, և կ'ուզէ որ հանրապետական կուսակցութիւնն ազատի իւր մէջ մտած յոռի տարրերէն, պարտի խորին ցաւ զգալ այս ընտրութեան համար։» Պլէնի մարդիկն անխիղճ միջոցներով յառաջ տարին անոր ընտրութիւնն, աղմուկը բանականութեան տեղ դըրին, և կաշառատուութիւնն ալ իւր դերը խաղաց։ Արտաքին քաղաքականութեան մէջ Պ. Պլէնի ձեռք բերած յաջողութիւնները ժողովրդեան աչաց առջեւ կը դրուին, և զանց կ'առնուի այն վնասաբեր ուղղութիւն զոր ներքին գործոց մէջ ունեցաւ անոր ազդեցութիւնն։ Ամերիկացիք «գործնական» մարդիկ են։ Անոնց քաղաքագէտները սովորաբար անխելք կը համարուին եթէ իրենց բարձր դիրքերէն օգուտ չքաղեն մեծաքանակ դրամ վաստկելու, կամ իրենց ազգականաց կամ բարեկամաց վաստկցնելու։ Պ. Պլէնի դէմ եղած ամբաստանութեանց մին ալ սա է թէ երբեմն իւր պաշտօնական դիրքէն օգուտ քաղեց շահադիտական ձեռնարկներ առաջ տանելու համար, և մին եղաւ այն քաղաքագէտաց որք, հանրապետականաց երկարատեւ վարչութեան միջոցին, հանրային կեանքն ապականեցին յԱմերիկա։

Նիւ Եորք Հէրալտ յատուկ ընտրելի չունի, բայց զՊ. Քլիվլէնտ, որ պարկեշտ կառավարիչ մ'է Միաց. Նահանգաց կարեւորագոյն մէկ գաւառին, որ մայրաքաղաքէն անմիջապէս ետքը կուգայ, (Նիւ Եորք,) շատ վեր կը նկատէ Պ. Պլէն քաղաքագէտէն։ Կը կարծէ թէ բազում պարկեշտ Հանրապետականք, փոխանակ Պ. Պլէնի, Պ. Քլիվլէնտի պիտի տան իրենց քուէն վերջնական ընտրութեան մէջ։

Միւս կողմէ, կը ծանուցուի թէ Պ. Պլէն հետզհետէ կը շահի իրեն հակառակորդ թերթերն, ընդ որս [illegible] մեծ թերթին գաղափարաց յեղաշրջումն իբրեւ կարեւոր դէպք նշանակուած է Լոնտոն Թայմզի մէջ։ Բայց Նիւ Եորք Թայմզ կը շարունակէ իւր ընդդիմութիւն, և այն լրոյ վրայ թէ Միացեալ Նահանգաց քանի մը մասերն արդէն զՊ. Քլիվլէնտ անուաներ են, կը գրէ թէ այս կառավարչին ընտրութիւնը ներքնապէս ապահովութիւն ու բարենորոգում և արտաքին երկիրներու հետ խաղաղութիւն պիտի նշանակէ Միաց. Նահանգաց համար. զի Պ. Քլիվլէնտ թէ՛ առանձնական և թէ՛ հրապարակային կենաց մէջ ուղղամտութեամբ ու պարկեշտութեամբ նշանաւոր հանդիսացած է։

Նիւ Եորք Հէրալտ կը գուշակէ թէ Միացեալ Նահանգաց ժողովրդեան մեծամասնութիւնը չպիտի վաւերացնէ Պ. Պլէնի ընտրութիւնն, և եթէ Ռամկավարականք լաւ ընտրութիւն մ'ընեն, վերջին ժամուն անոնք պիտի շահին, և այսպէս Հանրապետականք քառորդ դար իշխանութիւն վարելէ յետոյ՝ իրենց ընդդիմադրաց տեղի տալով պիտի սորվին թէ ինչ մեծ սխալ գործած են այնպիսի դէշ ընտրութիւն մ'ընելով։

Նոյն թերթ կը հրատարակէ Զիքակոյի մէջ Պ. Պլէնի ընտրութեան պարագաներն։ Ամեն նահանգ իւր բազմամարդութեան թուով ընտրողներ ղրկած էր։ Առաջին քուէարկութեամբ, քուէները ցրուած լինելով, բացարձակ մեծամասնութիւն չգոյացաւ ո՛չ մէկ ընտրելոյ վրայ։ Իրենց տրուած հրահանգաց կամ ազատ իշխանութեանց համեմատ, պատուիրակներն հետզհետէ կը փոխէին իրենց քուէներ, մինչեւ որ, չորրորդ քուէարկութեամբ, մեծամասնութիւն գոյացաւ Պ. Պլէնի վրայ։ Իսկ դեր նախագահ ընտրեցաւ Պ. Լօկան առանց քուէարկութեան, մեծամասնութեան հաւանութեան աղաղակներով։ Նոյն օր ուրախութեան մեծ ցոյցեր եղան ի պատիւ Պ. Պլէնի և Լօկանի ընտրութեան։ Անկախ թերթեր կ'ըսեն թէ բոլոր այս ցոյցեր պատրաստուած չինծու բաներ էին։

Միացեալ Նահանգաց Ծերակոյտն որոշեց որ խիստ միջոցներ ձեռք առնուին բազմակնութիւնը ջնջելու Մորմոնաց երկրին մէջ, Ուտահ, և Մորմոնաց Եկեղեցին քաղաքական իշխանութենէ զրկելու։ Հետեւապէս, Միացեալ Նահանգաց Նախագահին իշխանութիւն տուաւ գրաւելու և յատուկ հոգաբարձուաց ձեռամբ մատակարարելու Մորմոնաց եկեղեցական ստացուածքները։

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԾԵՐԱԿՈՅՏԻ
Ի ՎԵՐԱՅ ԱՄՈՒՍՆԱԹՈՂՈՒԹԵԱՆ

Ծերակոյտն յունիս 19ին սկսաւ երկրորդ ընթերցումն ամուսնաթողութեան օրէնքին։ Հակառակորդները նոր փորձ մը փորձեցին ամուսնաթողութեան սկզբունքը մերժել տալու ժողովոյն։ Այս անգամ ընդդէմ խօսեցաւ Պ. Շէնըլօն պոնաբարդեան կաթոլիկ երեսփոխանը, գըլխաւորապէս յենլով սա փաստի վրայ թէ, ամուսնաթողութեան թոյլ տուող երկիրներու մէջ ամուսնաթողութիւնք կարծուածէն շատ աւելի կը պատահին, թէ օրէնքը քաջալեր կուտայ նոր ամուսին մ'ունենալ ուզողներուն։ «Պ. տը Մարսէռ իւր տեղեկագրով կ'ըսէր թէ Գերմանիոյ մէջ 10,000 ամուսնութեանց վրայ միայն 35 ամուսնաթողութիւնք կը պատահին։ Գերմանիոյ համար ընդհանուր վիճակագիր չկայ, բայց կան մասնա-

---

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

96

ԽԱԶԱԳՈՂԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Զ.

ՀԱՄԲԸ

Նրա խօսքերը նոյնքան սառն էին, որքան նրա դէմքը, բայց ի՜նչու այնքան ջերմ կերպով ազդում էին իմ սրտին։ Ես աշխատում էի շարունակել նրա հետ խօսակցութիւնը, բայց դըժուարանում էի կապը պահպանել։

— Դուք այս գիշեր չէք քնում, — ասեցի ես, — համարեա ամեն գիշեր նկատում եմ, որ դուք խիստ սակաւ էք քնում։

— Այդ իմ սովորութիւնն է։

— Երեւի, մի բան տանջում է ձեզ։

— Մեզ ուղարկել են այստեղ հէնց տանջվելու համար։

— Այդ չեմ հարցնում, երեւի, մի ուրի՞շ բան կայ։

— Խնդրեմ չը մտնել իմ սրտի խորքը, ասաց նա և երեսը շուռ տուեց։

Ես փօշմանեցայ, որ թոյլ տուի ինձ մի դեռ ևս անծանօթ մարդու գաղտնիքները շօշափել։

— Ներեցէք, խնդրեմ, իմ անհամեստ հարցմունքի մասին։

Նա պատասխանեց ժպտելով.

— Յանցանքների այդ քաւարանում իմ ներողութիւնը աւելորդ է։

Ես չը կամեցայ այլ ևս ձանձրացնել նրան, բարի գիշեր ասելով, հեռացայ և կրկին պառկեցի իմ յարդեայ անկողնի վրա։ Իմ աչքերը դեռ երկար նայում էին նրա վրա, իմ միտքը դեռ երկար զբաղված էր նրանով։ Ո՞վ էր դա, ո՞ր երկրից և ինչ յանցանքի համար էր դատապարտված, — այդ հարցերը հետաքրքրում էին ինձ։ Ամեն մի դատապարտեալ սովորութիւն ունէր անամօթաբար և մինչև անգամ պարծենալով պատմել իր գործած յանցանքները, բայց Համբը իր մասին խօսելու սովորութիւն չունէր։

Երբ առաւօտեան կրկին քշեցին մեզ հանքերի մէջ աշխատելու, ճանապարհին ես պատմեցի աւազակապետին իմ գիշերվայ խօսակցութիւնը Համբի հետ։

— Նա շատ հետաքրքիր մարդ է, ասաց աւազակապետը, — ես քեզ կը բարեկամացնեմ նրա հետ։

Մենք հասանք հանքը, կրկին խըլուրդների նման ներս սողացինք մըթին խորշերի և խոռոչների մէջ, կըրկին մեր բահերը, բրիչները և մուրճերը սկսեցին գործել։ Այն քարանձաւի մէջ, ուր մեր խումբը աշխատում էր, պատահեց մի ցաւալի անցք։ Յանկարծ ժայռի մի բաւական մեծ կտոր, դուրս պոկվելով անձաւի պատից, ցած գլորվեցաւ և բանւորներից մէկին տակով արեց։ Թւով չորս հոգի էինք այնտեղ՝ ես, Համբը և մի այլ տաժանակիր, իսկ չորրորդը հեծում և հառաչում էր ժայռի տակ։ Համբը մեզանից փոքր ինչ հեռու էր. նա չը նկատեց անցքը, բայց լսեց դըղրդիւնի ձայնը։ Մինչև նրա մեզ մօտ վազելը, ես և իմ միւս ընկերը ամեն ճիգ թափում էինք, որ յետ մղենք ժայռը և նրա տակից դուրս բերենք թշուառին։ Բայց անգութ ժայռը ամենայն ծանրութեամբ նստած էր նրա ոտների ու ծնկների վրա, և չէր շարժվում տեղից։ Վրահասաւ Համբը։ Ես և իմ միւս ընկերը չը կարողացանք զսպել մեր ծիծաղը։ Նա ուշադրութիւն չը դարձրեց մեզ վրա, վերառեց երկաթեայ մեծ ձողը, նրա ծայրը դրեց քարի տակին, և այնպիսի մի ուժով շարժեց, որ քարը իսկոյն առաջ մղվեցաւ, և թշուառ դատապարտեալի ջարդված ոտքերը դուրս եկան նրա տակից։ Այդ գործողութիւնը, որ աւելի հնարագիտութեան արդիւնք էր, քան թէ մարմնական ուժի, զարմացրեց մեզ։

Իսկ Համբը, պարծենկոտութեան մի նշան անգամ չը ցոյց տալով, մնաց լուռ և սառն, որպէս մեզ շրջապատող քարանձաւը։ Այդ դէպքը ազդեց իմ մէջ մի առանձին յարգանք դէպի համեստ և մի և նոյն ժամանակ վերջին աստիճանի բարի երիտասարդը։

Երեկոյեան, մեր օթեւանը վերադառնալու ժամանակ, ճանապարհին ես մի քանի անգամ փորձեցի խօսակցել նրա հետ, բայց միշտ ըստանում էի այնպիսի կտրուկ պատասխաններ, որ դժուարանում էի խօսակցութիւնը շարունակել։ Այսպէս մօտեցանք այն փողոցին, ուր գտնվում էին մեր ֆերմայի կրպակները։ Հեռուից նկատեցինք, մի տեղ խմբված էին մարդիկ և բազմութիւնը դէպի այն կողմն էր վազում։ Մենք մտածեցինք, որ մի տարօրինակ բան պէտք է պատահած լինի, և շտապեցրինք մեր քայլերը։ Երբ հասանք, անցքը շատ սովորական երեւաց. երկու մարդիկ կռւում էին, և բազմութիւնը նրանց շուրջը հաւաքված զուարճանում էր, թէ որպէս նրանք վայրենի կերպով ջարդում էին միմեանց կողքերը։ Ոմանք աշխատում էին բաժանել։ Մէկին, որ աւելի ուժեղ էր երեւում, բռնեցին, իսկ միւսը դուրս պրծաւ նրա ճանկերից, «ազատեցէ՛ք... օգնեցէ՛ք»... գոչելով, փախաւ և մոլորվածի նման մըտաւ մեր խումբի մէջ ապաստան որոնելու։ Մեր պահապանները մօտ վազեցին, որ սուիններով հեռացնեն նրան։ Բայց նա արդէն կպած էր իմ կուրծքին, ինձ պինդ գրկած ունէր, այնպէս ձեւացնելով, որ վախենում է իր հակառակորդից։ «Նա ինձ կը սպանէ, նա Աստուած չունի»... ասում էր անդադար։ Այդ յանկարծակի դէպքից ես այն աստիճան շըփոթվեցայ, որ ամենեւին չը հասկացայ, թէ ինչ փսփսաց նա իմ ականջին, միայն զգացի, որ նրա ձեռքը խիստ ճարպիկ կերպով սողաց իմ գրպանի մէջ։ Մեր պահապանները հեռացրին նրան, նրա վարմունքը շատ բնական համարելով, որովհետեւ խեղճի հակառակորդը այնքան ուժեղ էր, որ կարող էր բոլորովին խեղդել նրան։ Տեղային ոստիկանութիւնը վրայ հասաւ, խռովութիւնը հանդարտվեց. ամբոխը ցրիւ եկաւ, իսկ մեր խումբը անցաւ։

Ամբոխի համար դա փողոցային սովորական անցքերից մէկն էր, իսկ խաչագողի համար դա նոր բան չէր։ Ես ճանաչեցի, թէ ով էր այն մարդը, ես հասկացայ, թէ ինչ նպատակով էր սարքել այդ կռիւը, և վերջապէս ես գիտէի, թէ ինչու մեր խումբի մէջ մտնելու միջոցին՝ ինձ միայն ընտրեց իր պաշտպան և ուղղակի ինձ մօտեցաւ։ Խաչագողները շատ անգամ փողոցներում, հրապարակի վրա, սարքում են այս տեսակ կռիւներ։ Բազմութիւնը հաւաքվում է, մարդիկ խառնվում են միմեանց, իսկ նրանք, օգուտ քաղելով ընդհանուր շփոթութիւնից, գողանում են դրա ու նրա ժամացոյցը, կամ շատ անգամ կողոպտում են հէնց իրանց բաժանողների գրպանները։ Այդ մարդը նոյնպէս ձեռքը տարաւ իմ գըրպանը, բայց այնտեղից ոչինչ չը գողացաւ, և գողանալու բան էլ չը կար, բայց զգացի, որ մի բան դրեց այնտեղ։ Առանց նայելու, ես գիտէի, թէ ինչ պէտք է լինէր այդ։ Դա մի և նոյն անձնաւորութիւնն էր, որ մի քանի շաբաթ առաջ, մուրացկանի կերպարանքով մօտեցաւ մեր խումբին և բաժանեց մեզ իր հաւաքած գրօշները։ Այն ժամանակ, երկու հինգ-կոպէկնոցների մէջ թագցրած, տուեց ինձ իր խորհրդաւոր տոմսակը։ Այժմ մի և նոյն անձնաւորութիւնը, այդ հնարքով մօտենալով ինձ, դրեց իմ գրպանում մի այլ տոմսակ։

ՐԱՖՖԻ

(Շարունակելի)

ւոր վիճակագիրք, որք կը ցուցնեն թէ այդ թիւ շատ պակաս է: Ի Սաքսոնիա, 1872ին, 1873ին, 1874ին, 24,000 ամուսնութիւնք կատարեցան և 621 ամուսնալուծութիւնք, այսինքն՝ 10,000 ամուսնութեանց վրայ 258 ամուսնալուծութիւնք: Ի Պերլին, 10,000 ամուսնութեանց վրայ, 1876ին 387, 1877ին՝ 427 և 1878ին՝ 556 ամուսնալուծութիւնք եղան: Բրուսիական գաւառաց մէջ, ուր ժողովուրդը բողոքական է, պաշտօնական վիճակագիրը կը ցուցնէ 369 ամուսնալուծութիւններ կամ լոկ ամուսնական բաժանումներ, 10,000ի վրայ: Անգլիոյ մէջ ամուսնալուծութիւն վճռող միայն մէկ դատարան կենալով, և մեծ ծախուց կարօտ լինելով, միայն հարուստները կը դիմեն այդ միջոցին, և հանրային կարծիքը կը դատապարտէ զայն: Անկլիքական եկեղեցւոյ պաշտօնեայք չեն օրհներ երկրորդ ամուսնութիւնն, և օրէնքը չպարտաւորեր զանոնք: Բայց և այնպէս, ամուսնալուծութիւնք կ'աճին Անգլիոյ մէջ իսկ. 1869ին՝ 169 հատ պատահեցաւ, 1880ին՝ 278 հատ: Ի Զուիցերիա, տարին 10,000 ամուսնութեանց վրայ կը պատահին 478 ամուսնալուծութիւնք:

Պ. Լը Ռոյէ, երբեմն դատական նախարար, պաշտպանեց ամուսնալուծութեան սկզբունքն, ելից հընարք մը տալու համար այն ամուսնոց որք չեն կրնար մէկ տեղ ապրիլ, և եթէ օրինաւորապէս չամուսնանան նորէն՝ ապօրէն միջոցներու կը դիմեն: Ինչո՞ւ համար, ըսաւ, անհատներ պէտք է տուժեն հանրութեան պատշաճող սկզբան մը համար թէ ամուսնական միութիւնն անքակտելի է: Ֆրանսական Յեղափոխութեան գործն այս եղաւ որ անհատին վերադարձուց իւր ազատութեան ամբողջութիւնն, յորմէ ընդհ. ընկերութիւնն ևս օգտեցաւ: Բայց մեք 1792ի սանձարձակ ամուսնալուծութեան չպիտի վերադառնանք:

Պ. Լըշէլ դէմ խօսեցաւ, ընկերային կուսանի մը հաստատելով իւր փաստեր: Ամուսնութիւնն ընտանեաց խարիսխն է, և պէտք է անքակտելի լինի՝ ընտանեաց նման: Ամուսնութեան անլուծելի լինելուն հաւատքն ամուսիններն խմաստուն և խնայող կ'ընէ: Ֆրանսացի կիներն այն պատճառաւ կ'աշխատին [illegible] ընել և դրամ աւելցնել, որովհետեւ գիտեն թէ մինչեւ իրենց կենաց վերջին օրը պիտի տեւէ այն նոր ընտանիք որուն մէջ մտած են: Այս պատճառաւ, ֆրանսական ընտանիքն ուրիշ ազգաց ընտանիքներէն աւելի կ'արժէ, բացառութիւն մը զոր Պ. Նաքէ չընդունեց:

Պ. Նաքէ նորէն մանրամասնաբար հերքեց ամուսնալուծութեան դէմ արտայայտուած փաստերը: Պ. Ժիւլ Սիմոն ըսեր էր թէ կանայք ամուսնալուծութիւն չեն ուզեր: Պ. Նաքէ չգիտեր կանանց մեծամասնութեան կարծիքը, բայց գիտէ որ արդի օրէնքին համաձայն իրենց այրերէն բաժանեալ կանանց մեծամասնութիւնը կուզէ իշխանութիւն ունենալ երկրորդ ամուսնութիւն մը կնքելու: Ահա անոնց դատը կը պաշտպանէ Պ. Նաքէ: Հերքեց Պ. Շեսնըլոնի փաստը թէ ամուսնալուծութիւնն «օրինական շնութիւն» մ'է: Միթէ նոյն բան չի կրնար ըսուիլ երբ այր մը կին մը կը սիրէ, և ժամանակ մը կենակցելէ յետոյ, կ'երթայ քաղաքային պաշտօնատունէն առջեւ՝ իւր այս յարաբերութիւն վաւերացնելու՝ քաղաքային ամուսնութիւն մը կնքելով: Բայց այս ամուսնութիւն շնութիւն չէ:

Ծերակոյտը, 114ի դէմ 154 քուէով, այսինքն դարձեալ ճիշդ 40 քուէի մեծամասնութեամբ, հաստատեց ամուսնալուծութեան սկզբունքը:

Յունիս 20ի նստին մէջ, Ծերակոյտն ընդունեց Քաղ. Օրէնքի սա յօդուածներն. Յօդ. 227. — Ամուսնութիւնը կը լուծուի ամուսնոց միոյն մահուամբ, կամ օրինաւորապէս արտասանեալ ամուսնալուծութեամբ: — Յօդ. 229. — Այրը կրնայ ամուսնալուծութիւն պահանջել՝ իւր կնոջ շնութեան պատճառաւ: — Յօդ. 230. — Կինը կրնայ ամուսնալուծութիւն պահանջել իւր ամուսնոյ շնութեան պատճառաւ, եթէ այրն ընտանեկան յարկին մէջ կը պահէ իւր հոմանին:

Պ. Տոլէն պահանջեց ջնջել զայս վերջին պարբերութիւն: Բարձր բարոյական խնդիր մ'է որ թէ՛ առն և թէ՛ կնոջ շնութիւնն հաւասար աչօք նըկատուի: Ըստ Քաղ. օրինաց, այր և կին փոխադարձաբար աջակցութիւն ու հաւատարմութիւն կը պարտին: Երկու կողմի պարտականութիւնը քանի որ նոյն է, և երկուքն ալ նոյն պարտքերն ու իրաւունքներն ունին, ինչո՞ւ համար հետեւանաց մասին օրինական նուիրագործումը տարբեր լինի: Կ'ըսուի թէ առն մէկ առանձնաշնորհումն է այս: «Մեր Յեղափոխութեան յիշատակելի մէկ վայրկենին մէջ, առանձնաշնորհեալ դասերն, ընդհանուր շարժման հետեւելով, իրենց առանձնաշնորհումները զոհեցին հայրենեաց խորանին վրայ: Դուք չէք ազնուականութեան առանձնաշնորհեալները, բայց ֆիզիքական զօրութեան կողմէ առանձնաշնորհեալներ էք: Ըրէ՛ք ուրեմն արական սեռի գերադանցութեան զոհողութիւնն իգական սեռի արդար պահանջման առջև, հաստատելով թէ առն և կնոջ անհաւատարմութիւնն հաւասար խստութեամբ պատժելի է: Ըստ 230 յօդուածին, եթէ այրն ընտանեկան յարկէն դուրս շնայ, կինը չի կրնար բան մ'ըսել. մինչ այրը կրնայ ամուսնալուծութիւն պահանջել եթէ իւր կին շնայ, ուր որ ալ լինի: Արդարութիւնն ու արժանաւորութիւնը կը պահանջեն բառնալ զայս խտիր:

Յանձնախմբին տեղեկաբեր Պ. Լաբիչ առարկեց թէ 1804էն մինչեւ այսօր, ամուսնական բաժանում վճռելու համար, Քաղաքային Օրէնքի նոյն խտիրն ի գործ կը դրուէր առանց անպատեհութեան, ուստի ամուսնալուծութեան համար ևս կրնայ դրուիլ: «Բայց առն և կնոջ շնութիւնք միեւնոյն հետեւանքը չեն ունենար: Կինը շնալով կրնայ օտարէն զաւակ մը բերել տունը, մինչ առն շնութիւնը չունի զայս անպատեհութիւն: Դիտեցէք նաեւ թէ, երբ աղջիկ մը կարգուի, անկէ կը պահանջուի կուսութեան ինչ ինչ յատկութիւններ, մինչ կարգուող երիտասարդէն չեն պահանջուիր: Օրէնքը չէր կրնար ի նկատ չառնուլ այս խտիրները, որք սովորաբար կը դրուին»:

Բայց Պ. Տը Բէլկաստէլ այս տեսակ խտիրներու կարեւորութիւն չընծայեր: Անոր աչքին կը զարնէ մեծ անհաւասարութիւն մը, առն անառակութեան տրուած քաջալեր մը, զոր հարկ անհրաժեշտ է բառնալ Օրէնքէն:

Ծերակոյտն, 82ի դէմ 87 քուէով ջնջեց իւր Նախորդ որոշում, և Քաղաքային Օրէնքի 230րդ յօդուածէն վերցուց սա պայման. «եթէ առն հոմանին ընտանեկան յարկին մէջ լինի»: — Կինը կրնայ ամուսնալուծութիւն պահանջել իւր ամուսնոյ շնութեան պատճառաւ: Տեղւոյ խնդիր չկայ այլ ևս:

Պ. Էյմար Տիւվէրնէ ի դիմաց Յանձնախմբին, 231 ի յօդուածը սապէս խմբագրել առաջարկեց. «Ամուսնոց գանակոծութիւնք և այլ ծայրայեղութիւնք միայն ամուսնական բաժանման առիթ կրնան տալ, (մինչ օրէնքը կ'ըսէ՝ ամուսնալուծութեան.) բայց անգամ մը ամուսնական բաժանում արտասանուելէ յետոյ, եթէ երեք տարւոյ մէջ չհաշտուին, կրնան ամուսնալուծութեան դիմել:»

Յանձնախումբն ընդունած էր այս սահմանափակիչ յօդուած: Ընդդէմ խօսեցաւ Պ. Լաբիչ, ըսելով թէ այդ սահմանափակումով, ամուսնալուծութիւն կարելի չլինիր բայց եթէ շնութեան կամ վատահամբաւիչ դատապարտութեան պարագայից մէջ: Ամուսնալուծութեան սկզբան հակառակորդք են որ, Յանձնախմբին մէջ, քուէ տուին Պ. Տիւվէրնէի բարեփոխման:

131ի դէմ 136 ձայնիւ, Ծերակոյտը մերժեց զայս բարեփոխում, և վերահաստատեց Օրէնքն, որուն համեմատ, ամուսինք եթէ զիրար ծեծելով ու ծանրապէս նախատելով վնասներ հասցնեն իրարու, այս պարագայ բաւական պատճառ մը պիտի լինի ամուսնալուծութեան:

Առաջարկութեամբ Պ. Կիւսթավ Իւմպէռի, սապէս խմբագրեցաւ Քաղ. Օրէնքի 232րդ յօդուածն. «Ամուսնոց միոյն [illegible] (աֆլիքթիվ) և վատահամբաւիչ (ինֆամանթ) պատժոյ մը դատապարտումն միւսին իրաւունք կուտայ պահանջել ամուսնալուծութիւն:» Օրէնքը կը պարունակէր միայն ինֆամանթ ածականն, որով կին մը իրաւունք կ'ունենար ամուսնալուծութիւն պահանջելու եթէ իւր այր դատապարտուէր լոկ աքսորման կամ քաղաքային իրաւունքէ զրկման: Պ. Իւմպէռ, աւելցնելով աֆլիքթիվ ածականն, Օրէնքին առումը կը սեղմէ, բայց Ծերակոյտն առանց վէճի հաւանեցաւ այս սեղմումի:

Յունիս 21ի նստին մէջ, Պ. Էյմար Տիւվէրնէ ներկայեց սա բարեփոխում. «Ամուսնալուծութեամբ բաժանեալ ամուսինք չպիտի կրնան երկրորդ ամուսնութիւն կնքել, եթէ զաւակներ ծնած են իրենց առաջին ամուսնութենէ:» — Տղայոց վիճակը մեծ հոգ կը պատճառէ Պ. Տիւվէրնէի, որ չուզեր մօրուի կամ հօրուի մը անարգանաց ենթարկել զանոնք: Շուէտի և Նորուէկիոյ մէջ կայ այսպիսի օրէնք մը:

Բայց Պ. Էմիլ Լաբիչ դէմ կը խօսի: Այդ վերապահմամբ, բաժանեալ ամուսնոց 10էն 9ը չպիտի կրնան երկրորդ ամուսնութիւն կնքել: Ճիշդ այն ատեն աւելի հարկաւոր է երկրորդ ամուսնութիւն, երբ ամուսինք առաջին միութենէն զաւակներ ունեցած են, զորս խնամող երկրորդ հայր մը կամ մայր մը պէտք է:

Ծերակոյտն 125ի դէմ 140 ձայնիւ մերժեց Պ. Տիւվէրնէի բարեփոխումն: Այր և կին, թէեւ զաւակներ ալ ունենան, կրնան երկրորդ ամուսնութիւն կնքել:

Մ. Մարսէլ Պարթ առաջարկեց. «Ամուսինք, եթէ առաջին միութենէն զաւակներ ունենան, չպիտի կըրնան ամուսնալուծութեան դիմել բայց եթէ երկուքէն մին շնայ կամ վատահամբաւիչ պատժոյ մը դատապարտուի:» Այս է Պ. Տիւվէրնէի բարեփոխումն իսկ, տարբեր ձեւով մը: Պ. Պարթ ըսաւ թէ հարկ է նուազեցնել ամուսնալուծութեան պարագաներն՝ [illegible]: Անցեալ օր տեսայ երկու գործաւորներ, որք կ'ըսէին իրարու թէ, Ծերակոյտին շինած ամուսնալուծութիւնն հարուստ քաղաքացւոց համար է: 1803ի օրէնքն, յիրաւի, ազնուապետական օրէնք մ'է: 259րդ յօդուածը կ'ըսէ թէ, երբ ամուսնալուծութիւն կը պահանջուի գանակոծութեան կամ մարմնական վնասուց պատճառաւ, դատաւորք կնոջ իրաւունք պիտի տան ամուսնէն բաժնուելու, զոր պիտի դատապարտեն պարէնի համար թոշակ մը տալու: Բայց խեղճ գործաւորն ի՞նչպէս կըրնայ տալ այսպիսի թոշակ մը: 302րդ յօդուածն ալ կ'ըսէ թէ զաւակները պիտի յանձնուին՝ ի նպաստ իրեն ամուսնալուծութիւն ստացող ամուսնոյն, եթէ դատարանը չորոշէ որ երրորդի մը յանձնուին: Ո՞վ է այս երրորդ անձ. — Թոշակով տղայք խընամող մէկը: Բայց գործաւոր մը կրնա՞յ միթէ թոշակ սահմանել իւր զաւակաց խնամատածութեան համար: Քանի որ չենք կրնար յօդուած մը դնել թէ երբ իրարմէ բաժնուող ամուսինք աղքատ լինին, դատարանը կառավարական թոշակ սահմանէ տղայոց համար, պէտք է ամուսնալուծութեան պարագաները նուազեցընել:

Պ. [illegible] Մէլլը յայտնեց թէ, ըստ պաշտօնական վիճակագրոյ, մէկ տարւոյ միջոցին դատարաններէն խնդրուած 3,000 ամուսնական բաժանմանց 1,300ն գործաւորաց կողմէ տեղի ունեցած են. վասն զի ամենէն աւելի գործաւորական դասուց մէջ է որ գանակոծութեան և այլ անպատշաճ վարմանց համար բաժանում կը խնդրուի, և անկիրթ, անգութ կամ գինով երիկի մը դիմանալ չկրցող խեղճ կանայք կը դիմեն ի դատարան: Ուրեմն, գործաւորական դասուց մէջ ևս ամուսնալուծութեան բաց դուռ պէտք է թողուլ, որպէս զի անկէ դուրս ելնելու միջոց ունեցող կինն իւր զաւակներով թըշուառ չլինի անհանդուրժելի ամուսնոյ մը ձեռք:

Ծերակոյտն 110ի դէմ 140 ձայնիւ մերժեց Պ. Պարթի բարեփոխումն, և 86ի դէմ 136 ձայնիւ որոշեց երկրորդ ընթերցումը շարունակել երկուշաբթի, 23 յունիս:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տեսնելով որ հասարակաց մէջ մեծ անհամբերութիւն և հետաքրքրութիւն կայ՝ Երուսաղիմայ պարտուց բարձման խնդրոյն վերջին վիճակին վրայ մանրամասն տեղեկութիւն ստանալու համար, և նկատելով որ խընդիրն իբրև հասարակաց խնդիր արժանի է հասարակաց ծանօթութեան, հարկ կը համարիմք հրատարակել այսօր՝ ինչ տեղեկութիւն որ կրցանք քաղել երէկ և առանդ. Ազգային վարչութեան Խառն Ժողովն չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ այս խնդրով ալ զբաղեցաւ: Կարդացուեցաւ Բարձր. մեծ Եպարքոսին կողմանէ անցեալ երկուշաբթի առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն ուղղեալ գիրն, որ հետեւեալ իմաստն ունի. «Նախարարաց
«Ժողովն ի նկատ առնլով ձեր գիրն,
«որով՝ ծանուցանելով Երուսաղիմայ
«վանուց պարտապանութեան ու անձուկ վի-
«ճակն, առաջարկած էիք՝ գաւառա-
«բնակ Հայերէն նպաստ առնուլ զին-
«ուորական տրոց հետ, և ի փոխա-
«րէն՝ պետական գանձէն երեք տա-
«րի 15,000 ական լիրա տարեկան ըն-
«դունիլ կանխաւ, ընդունելով այդ
«առաջարկութիւնն, որոշեցաւ՝ նը-
«պաստ (իանէ) հաւաքել զինուորա-
«կան տրոց հետ, և գանձուած ու
«Ելեւմտից պաշտօնատունն հասած
«զինուորական տուրքէն Պատրիար-
«քարանի յանձնել հետզհետէ՝ Պատ-
«րիարքարանի ինկած բաժինն:» Ահա՝ այս գրոյն վրայ խորհրդակցութիւն եղաւ Խառն Ժողովոյ մէջ, և Քաղաքական ու Կրօնական Ժողովոց դիւաններուն յանձնուեցաւ՝ մանրամասնութեանց համար բանակցիլ պետական պաշտօնական վայրաց հետ, որոց անկ է խնդրոյն վերջնական տընօրինութիւնն ու գործադրութիւնն, և բաշխման և այլ պարագայից համար ծրագիր մը խմբագրել և մատուցանել Խառն Ժողովոյ, յորմէ Ազգային Ժողովոյ պիտի մատուցուի տեղեկագրով մը, ինչպէս խոստացեալ է արդէն: Հետեւաբար մեր այս ծանօթութիւններէն կիմացուի անշուշտ, թէ ո՛չ Պատրիարքարանի և ո՛չ Նորին բարձրութեան գրոյն մէջ նպաստին քանակութեան վրայ յիշատակութիւն չը կայ, և թէ՝ վերոյիշեալ գործողութեանց պատճառաւ քանի մը շաբաթ ևս պիտի անցնին, Ազգային Ժողովոյ մատուցանելու համար:

Իսթէքն Էքսբրէս, և անոր առնելով ազգային լրագրաց ոմանք՝ հրատարակեցին, թէ Բ. Դուռն վերջին օրերս դարձեալ հրաման գացած է՝ Կիլիկիոյ Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսին ձեռքն եղած հրովարտակն ետ առնլու համար: Մեր ստացած տեղեկութեանց յենլով, կրնամք հերքել յիշեալ լուրն, ծանուցանելով թէ առայժմ վերջին օրերս այնպիսի հրաման մը ղրկուած չէ, բայց կայսերական կառավարութիւնը խոստացած է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ ի մօտոյ կարգադրել այս խնդիրն ալ:

Ս. Պատրիարք Հայրն այս կիրակի Օրթագիւղ իւր տան մէջ գումարուելու հրաւիրեց՝ երկու տարի առաջ կազմուած յանձնաժողովն, որ կեդրոնական վարժարանի մը բացման և Պատրիարքարանի վերանորոգման միջոցները պիտի հայթայթէր, և իւր հրաւիրագրով յայտնեց թէ առայժմ սոյն յանձնաժողով միայն Կեդր. վարժարանի բացման պէտք է զբաղի, որ Ն. Սրբազնութեան մասնաւոր հոգածութեան առարկայ եղած է սոյն միջոցիս:

Կըլսեմք, թէ Խառն Ժողովոյ վերջին նստին մէջ յարուցեալ նոր դժուարութեանց վրայ, Շիշլի գերեզմանատան կարգադիր յանձնախումբը նոյն գերեզմանատան պատերուն շինութեան գործողութիւնը դադրեցուցած է:

Ուս. Խորհրդոյ Ժ. Նիստն տեղի ունեցաւ երէկ ի Ղալաթիա:

Խորհուրդն քանի մը ընթացիկ խնդիրներէ զատ զբաղեցաւ նաեւ Վանայ ազգային ծխական վարժարանաց ուսմանց յայտագրովն, և նկատելով որ ինքն արդէն Ազգային ընդհանուր վարժարանաց տիպար ծրագիր մը պատրաստելու ձեռնարկած է, որոշեց Վանայ Ուսումնական խորհրդոյ դարձնել վերոյիշեալ ծրագիրն՝ առ այժմ գործածելու, մինչեւ որ լրանայ իւր պատրաստելիք տիպար ծրագիրն:

Պէրպէրեան էֆէնտի նախընթաց նստի որոշման համաձայն պատրաստած բլլալով կրթական ընդհանուր օրինաց ծրագրոյն առաջին գլխոյն նախակրթական մասն, խորհուրդն ընթերցաւ և բաւական խորհրդակցութիւններ ըրաւ:

Սոյն աղբիւրէ կ'իմանամք թէ Երուսաղէմի պարտուց բարձման համար 1883 մայիս 1 էն մինչեւ 1884 ապրիլ 30 մէկ տարւոյ մէջ վճարուած է ոսկեդրամ 385,679 ղրշ և 10 փարա: Երուսաղէմի վճարելի պարտքն է այժմ 29,981 ոսկի և 20 ղրշ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քանի մը ամիս առաջ գրուած էր, թէ Նէժտի նահանգին տոմարակալ Իպրահիմ էֆէնտի մայրաքաղաքս եկած և դատ բացած է Նէժտի կուսակալին դէմ՝ զինքն առանց կեդրոնական կառավարութեան հրամանին պաշտօնանկ ընելուն համար: Այժմ կը լսուի, թէ պետական խորհրդոյ առջև դատուելով Իպրահիմ էֆէնտի՝ անպարտութեան վճիռ ստացեր, և այս վճռէն հաղորդուեր է Ելեւմտից պաշտօնատան:

Օգոստ. Սուլթանն հրամայեր է որ Օսմանեան պետութեան հիմնադիրներէն Սուլթան Սիւլէյմանի դամբանը վերանորոգուի ու զարդարուի, բոլոր ծախքը Կայսերական անձնական գանձէն տրուելով: Այս դամբարանը կը գտնուի Հալէպի արեւելակողմն Վարգա գաւառակին մէջ:

Կեսարիոյ բօրակի գործարանին հաշուակալ կարգեցաւ համարակալութեան դիւանի անդամներէն Շէմսի էֆէնտի, և քանի մը օրէն կուղեւորի ի պաշտօնատեղին:

Պաթումի կառավարիչ Նըփիմոֆ իշխանն և պարագայք՝ երէկ մայրաքաղաքէս մեկնեցան: Իտարէի Մախսուսէի շոգենաւուց տնօրէն Զիա պէյ, որ Նոյս Պոլիս հասած ժամանակ շոգենաւակով մը ընդ առաջ գնաց և նաւահանգիստ հանելով՝ Բերա Անգղիական օթէլն առաջնորդեց, օթէլին բոլոր ծախքը վճարած է:

Եանի Ֆիլալիթի էֆէնտի՝ որ Յունաց Մայր վարժարանին մէջ 35 տարի շարունակ դասախօսութիւն ըրած է, և երկու տարիէ հետէ դադար ու հանգիստ առած էր, Ազգին ընծայեր է Արնաուտ գիւղի տունը կահկարասեօքն հանդերձ:

Պէյ-պազարէն առ Ներքին գործոց նախարարութիւնն Յունիս 11 թուով հեռագրեալ է, թէ անցեալ ուրբաթ գիշեր ժամը 6ին ատեններն հարաւային կողմէն այս կողմերը Նըման չտեսնուած սաստկալի փոթորիկ մը ելաւ սաստիկ տեղատարափով, և 10–12 դրամ, կաղնոյ, ընկուզի և մինչեւ իսկ հաւկիթի մեծութեամբ կարկուտ, որ 10 վայրկենի չափ տեւեց. և թէ՝ անցեալ հրդեհէն մազապուր տանց ապակիներ ու կղմինտրներն ջարդուխուր եղան, շրջակայ վայրաց արտորայք, այգիք և ափիոնք բոլորովին ապականեցան, ինչպէս նաեւ Մէչտին, Դըզըլճա, Սէօզիւտ և Աճի-սու գիւղօրէից հողագործական արդիւնք, և անհնչացեալ թըռչունք տեռնուեցան գետինները:

Ներքին գործոց նախարարութենէ ստացեալ արտօնութեան համաձայն Իսթէքն Էքսբրէս լրագիրն այսօրուընէ վերստին հրատարակուիլ կ'սկսի: Նոյն լրագրոյ արտօնատէր Պ. Ուիթէքըր հիւանդութեան պատճառաւ վաղուէ Եւրոպայի ջերմուկները կ'ուղեւորի:

Յունաց երեւելիներէն Ալէքսանդր փաշա Գարաթէօտօրի, Սավա փաշա, Գօսթաքի էֆէնտի Անթօփուլօ, Գօսթաքի պէյ Ֆօթիատէս և Գօնսթանթին Գարաթէօտօրի էֆ. որք Պատրիարքական ընտրողական ժողովոյ անդամ ընտրուած էին, հրաժարական տուած են, յայտնելով թէ չեն կըրնար վարել այդ պաշտօնը մինչեւ որ իրաւասութեան քանի մը խնդիրներ չլուծուին Պատրիարքի ընտրութենէն առաջ: Ֆէնէրի ազգային ժողովն և Սինօդն ի մօտոյ նոր ընտրութիւն պիտի կատարեն անոնց տեղ:

Մօնիթէօռի Պուքրէշի թղթակիցն ուշադրութեան արժանի հետեւեալ հեռագիրն ստացած է Հաւասի գործակալութենէն, Թուլոնի քօլէրային վրայ:

—Թուլոն, 23 յունիս. Հինգշաբթիէն ի վեր բաւական մարդիկ մեռան, որոց մահը քօլէրայի կը վերագրուի: 1 հինգշաբթի, 2 ուրբաթ, 4 շաբաթ և 13 կիրակի: Հիւանդութիւնը՝ քաղաքին աղտեղական վիճակին պատճառաւ ընդարձակելու վրայ է:

—Մարսիլիա, 23 յունիս. Թուլոնէն առնուած լրոց վրայ, Մարսիլիոյ առողջապահական յանձնախումբը նիստ ըրաւ զգուշական միջոցներ ձեռք առնելու համար:

—Թուլոն, 23 յունիս. 8000 հոգի երէկ Թուլոնէն մեկնեցան, քօլէրայէն փախչելու համար:

Աւասիկ Մարսիլիայէն հելլենական կառավարութեան քաշուած պաշտօնական հեռագիրը.

«Թուլոնի մէջ քօլէրան կը սաստկանայ. յունիս 23ին 40 մարդ բռնուեցան, 16 մեռան: Հաղորդակցութիւնք բաց են Թուլոնի և Մարսիլիոյ միջեւ: Միջոցներ ձեռք առէք»:

Լա Թուրքի կ'իմանայ թէ առողջապահական յանձնախումբն Մեծ Եպարքոսական հրամանն ստանալով, փութացեր է հարկ եղած հրահանգները տալ որպէս զի Թուլոնէն եկող նաւերը տասնօրեայ քառանթինայի ենթարկին: Բայց տակաւին պաշտօնական տեղեկութիւն մը չկայ այս տնօրինութեան նկատմամբ:

Մայրաքաղաքիս Հրաժարեալ հօլանտական դեսպան Պ. Բէյմէր երէկ Իզմիր ուղեւորեցաւ, ուսկից Աթէնք անցնելով, պիտի երթայ իւր նոր պաշտօնատեղին ի Շուէտ:

Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ Բօսնայի Նէվլչէհիր գաւառակին մզկիթին աշտարակն խարխուլ վիճակի մէջ է, հրամայեց որ նորոգեն զայն և նոր աշտարակ մ'ալ կառուցանեն: Պալատան առաջին քարտուղար Բիզա փաշա նախընթաց օրն այս հրամանն հաղորդեց առ Բ. Դուռն: Շինութեան ծախուց յատկացուած է 30 հազար ղրուշ:

Կայսերական կառավարութեան ուղղեալ տեղեկագիր մը կ'ըսէ թէ Պուլկարիոյ վերջին երեսփոխանական ընտրութեանց ժամանակ ծանր անկարգութիւնք պատահեր են, որպէս եղաւ Հունգարիոյ մէջ: Չորս ընտրողք սպանուեր և 50 հոգի վիրաւորուեր են: Դատական նախարարը գանակոծուեր է և հազիւ կրցեր է մահուանէ ազատիլ, խոյս տալով:

Վիէննայի Օսմանեան դեսպան Սատուլլահ փաշա իւր ամառանոցը գնացեր է, Օպէր-Սանքդ-Վէյթ:

Թուրքերէն լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Ռամազանի ամսոյն մէջ քաղաքային դատարանք բաց ի ուրբաթ և կիրակիէն, երեքշաբթի և չորեքշաբթի օրերն ալ գոց պիտի մնան, և միայն երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը դատ պիտի տեսնեն: Առեւտրական ատեանք, ըստ առաջնոյն, մինակ ուրբաթ և կիրակի օրերը գոց պիտի մնան, իսկ սոնց գործադիր պաշտօնատունք (էջրա) ուրբաթ, կիրակի և չորեքշաբթի օրերը:

Ֆրանսական դեսպանուհի տիկին տը Նոայլ (երբեմն կոմսուհի Սիէփլաֆօփսքա) անդրանիկ որդին կոմս Սիէփլաֆօփսքա, որ բնատեղօք Ռուսիա կը բնակի իւր հօրը թողած ընդարձակ կալուածներուն մէջ, մայրաքաղաքս եկած է յայցելութիւն իւր մօր և Նօայլի Մարքիզին: Երիտասարդ կոմսը երկուշաբթի Օտէսա կուղեւորի:

Արնաւուտգիւղ յոյն աղջիկ մ' անցեալ օր պատուհանին առջև դըրած թաղարներէն ծաղիկ քաղած ժամանակ, հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով, վար ինկաւ և քանի մը ժամ յետոյ մեռաւ:

Մօսթարէն ի Մէթօվիչ (Պոսնիա) երկաթուղւոյ մը շինութեան համար չորս ծրագիրք ներկայացուած են Աւստրիոյ ելմտական նախարարութեան՝ որ կը քննէ զանոնք: Կը կարծուի թէ Վիէննայի Ունիոն-Պանք դրամատան ծրագիրը պիտի ընդունուի հուսկ ուրեմն: Այս գծին երկայնութիւնը պիտի լինի 40 քիլոմէդր և ծախքը 1,700,000 ֆիօրին:

Քընալը կղզւոյն բնակիչք բազմաստորագիր խնդրագիր մը մատուցին երէկ Մախսուսէի ընկերութեան, խնդրելով որ կամուրջէն ուղղակի Մեծ կղզի բանող երկու շոգենաւք Քնալը եւս հանդիպին: Յուսալի է որ Մախսուսէի տնօրէնութիւնը գոհացում կուտայ յիշեալ կղզւոյն բնակչաց:

—

Րէժիի սկզբնաւորութեան երկուամսոց հասոյթն եղած է հետեւեալը՝

Ապրիլ	1 էն	15 —	3,900,000	ղրուշ
»	16 »	30 —	3,200,000	»
Մայիս	1 »	15 —	2,950,000	»
»	16 »	31 —	4,250,000	»
Ընդամենը			14,000,000	

Այս հաշւոյն մէջ չեն հին գործարանաց ծխախոտները որք Րէժիի ձեռամբ վաճառեցան առաջին ամսոյ մէջ:

—

Երկուշաբթի գիշեր, Ֆրանսական հիւպատոսարանի բանտէն մարսիլեացի երիտասարդ բանարկեալ մը փախչիլ ուզելով, ութ մեթր բարձրութեամբ պատէ մը ցատկելով, ծանրապէս վիրաւորեցաւ: Այդ պահուն բանտին դռնապանը զայն փնտռելու ելնելով, քանի մը վայրկեանէն, գըտաւ, գետին փռուած, արիւնլուայ վիճակի մէջ. կըսուի թէ առանց փոյթ տանելու խեղճին վիճակին, ուժգնապէս ցնցեր, գետնէն վեր առեր և բռնի քալեցուցեր է:

—

Յունաց «Զաբիոն» իգական վարժարանի տարեկան հարցաքննութեանց առթիւ, Նէօլօղօսի խմբագիր Պ. Վուլթիյրաս վերջին շրջանին վրայ տեղեկագիր մը կարդաց, ուսկից կը քաղեմք քանի մը կարեւոր տեղեկութիւններ:

Դպրոցական վերջին շրջանին մէջ աշակերտուհեաց թիւն է 101. ասոնց մէջէն 124ը միայն, որոց 42ը գիշերօթիկ, 6ը կէս գիշերօթիկ և 76ն ցերեկօթիկ, թոշակ վճարած են. մնացեալ 77 աշակերտուհիք ձրի ընդունուած են: Այս շրջանին մէջ դասախօսող վարժապետաց և վարժուհեաց թիւն է 23. տարեկան ծախքն եղած է 4677 օսմ. ոսկի, որոյ 2320ն դասատուաց, 900ն շէնքի վարձք, 37ն բժըշկի և դեղօրէից, 1050ն ուտելիքի, 160ը ճրագի և կրակի, և 190ը զանազան ծախքեր: Աշակերտաց ամսաթոշակներէն գանձուած է ընդ. ամենն 2105 ոսկի, մնացեալ բացը 2572 ոսկի գոցած է վարժարանին հիմնադիր Պ. Ս. Զարբա, որպէս սովորութիւն ունի ամեն տարի:

Այս մեծանուն բարերարն ուզելով յատուկ շէնքի մը մէջ փոխադրել վարժարանը, Բերայի Յունաց Սուրբ Երրորդութիւն եկեղեցւոյն մօտ 2000 քառակուսի մեդր գետնի մը վրայ իւր ծախիւք կառուցանել կուտայ փառաւոր շէնք մը: Տեղեկագիրը կը յաւելու թէ այս հողին փոխանցման գործողութեանց համար թէեւ ժամանակէ մը հետէ խնդիր ծագած էր, բայց Վեհ. Սուլթանն բարեհաճած է Կայսր. հրովարտակով հրամայել որ ո՛չ ոք դէմ կենայ այդ շինութեան կամ խնդիր հանէ, արտօնելով միանգամայն որ այդ հողը որ վագֆ էր, միւլք-ի վերածուի, և Մէճիտիէի երկրորդ կարգի պատուանշան շնորհելով Պ. Զարբայի ի քաջալերութիւն այս կրթական ձեռնարկին:

Պ. Զարբաս իրաւամբ արժանի է Վեհ. Սուլթանին բարձր համակրանաց, ինչպէս նաեւ համայն յոյն հասարակութեան երախտագիտութեան, զոր կը վայելէ, և կրնայ հետեւելի գեղեցիկ օրինակ մը հանդիսանալ:

—

Տիկին Սանտիսըն դաշտային շքեղ հանդէս մը տուաւ ի Թարապիա, ուր ներկայ էին անգլիական և միւս դեսպանատանց պաշտօնատարք և վերին Վոսփորի ազնուական դասէն ընտիր բազմութիւն մը: Սըր Ալֆրէտ Սանտիսըն յուլիսի սկիզբը Եւրոպա կուղեւորի իւր տիկնոջ հետ, քառամսեայ արձակուրդով: Ի բացակայութեան առաջին թարգմանին, անոր պիտի փոխանորդէ Պ. Մարինիչ:

—

Բամազանի օրերուն մէջ Կայսերական բանակին քարոզութիւն խօսելու համար 26 իւլէմայք ընտրուած լինելով, բստ սովորութեան, Վեհ. Սուլթանը վաւերացուց անոնց ընտրութիւնը, և իւլէմայք մայրաքաղա[illegible]

[illegible]

գրօշմաթղթի առաջն ո՞վ պիտի վճարէ: Պետական խորհրդոյ բարենորոգմանց ճիւղն այս երկու խնդիրները քննելով, տեղեկագիր մը պատրաստեց, յորում կըսէ թէ առաջին պարագային մէջ տրուած դատավճիռք դրօշմատուրքէ ազատ չեն կըրնար լինիլ, և երկրորդ պարագային մէջ կառավարական պաշտօնեայք իբր պարզ անհատներ պէտք է նըկատուին: Բ. Դուռն այս իմաստով շրջաբերական մը ղրկեց բոլոր գաւառական կուսակալաց և կառավարիչներուն:

—

Արշիփելագոսի լրագիրը քանի մը տեղեկութիւններ կուտայ Սթիրալիա (Ամթիբալայի) կղզւոյն վրայ, ուր մաքրանոց մը հաստատել որոշեց վերջերս առողջապահական միջազգային յանձնաժողովն:

«Այս կղզին Քիօսի կառավարչութեանը ներքեւ կը գտնուի. տասնի չափ ժայռուտ և անբնակ կղզեակներ կան շուրջը. 500 տուն կը պարունակէ և 1600 հոգի, 10 խանութ, 25 եկեղեցի և մատուռ, 5 սրճարան և 2 դպրոց: Կղզին երեք նաւահանգիստ ունի, որոց երկուքն՝ Մալթէզանի և Անորէա, հովերէ զերծ են, իսկ երրորդն Ֆօքօնիսեա, հիւսիսային հովուն դէմ: Այս նաւահանգիստներէն իւրաքանչիւրին մէջ կրնան 150ական նաւ մտնել: Ամթիբալայիա կղզին Քիօսէն 45 մղոն հեռու է: Իսկ Լէրոս կղզին, ուսկից նախապատիւ սեպեցին Ամթիբալիան, մաքրանոցի հաստատութեան համար, 1900 տուն և 4000 բնակիչ ունի, 4 դըպրոց, 6 եկեղեցի, 10 սրճարան և 12 ջաղացք: Ոչխար, այծ և եզն առատ են այս կղզւոյն մէջ: Լէրոս 4 նաւահանգիստ ունի և Քիօսէն 83 մղոն հեռի է:»

—

Առեւտրական Նախարարութիւնը կրկին հրահանգ տուաւ գաւառական իշխանութեանց առեւտրական սենեակներ հաստատելու համար: Կարնոյ պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ այս հրամանին համեմատ, քաղաքին մէջ առեւտրական սենեակ մը հաստատուելով, գործի ձեռնարկեր է:

—

Ղալաթիա, Սանտաքճըլար փողոցը, Թուրք մը սափրիչին խանութէն ելած պահուն, անծանօթ մը վրան յարձակելով, դանակի քանի մը ծանր հարուած տալով, փախաւ:

* * *

Թրիէստի Թղթաբեր շոգենաւն երէկ գիշեր եւր. ժամը 5ին և Մարսիլիոյ շոգենաւն առաւօտեան ժամը 1ին Տարտանէլէն անցած:

* * *

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Օսմանեան կայսերական Պանքայի բաժնետիրաց ընդհանուր ժողովն գումարեցաւ ամսոյս 25ին ի Լոնտոն, և իւր յանձնաժողովոյ առաջարկութեամբ որոշեց՝ 1883 տարւոյ գործողութեանց համար, իւրաքանչիւր բաժնեթղթի 1 Անգլ. ոսկի, այսինքն՝ օսմ. ոսկի 1. 10, շահաբաժին տալ: Այս վճարումը տեղի պիտի ունենայ յուլիս 1էն սկսեալ, երբ թիւ 17 և 18 կտրոնները ներկայացուին օսմ. պանքային, ի Կ. Պոլիս, Լոնտոն կամ Բարիզ:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Այս օրուան)

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Թուլօն, 26 յունիս

Երէկ հինգ հոգի մեռան քոլերայէն(*):

Հանոյի, 25 յունիս

Հակառակ Ֆրանսայի եւ Չինաստանի միջեւ կնքեալ դաշնագրին, ամսոյս 23ին, 4000 Չինացիք յարձակեցան Ֆրանսայի պահապան զօրաց վրայ որք Լանկսոն կերթային: Ֆրանսացիներէն 7 հոգի մեռան և 42 վիրաւորեցան:

Սոֆիա, 26 յունիս

Ալեքսանդր իշխանն այս առաւօտ Վառնա գնաց, ուսկից Թրնովա պիտի երթայ Ազգային ժողովը բանալու: Զանքօֆ և Սարաֆօֆ նախարարք ուղղակի Թրնովա գնացին:

Լոնտոն, 26 յունիս

Անգլիոյ պանքային շաբաթական հաշուեկշիռն անցեալ շաբթուան հաշուեկշռոյն հետ բաղդատմամբ հետեւեալ տարբերութիւնը ցոյց կուտայ:

[illegible] 289,000

[illegible] 6,000

[illegible] 12,000

[illegible] — 46 7/8 %

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 15 Յունիս

—

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լօնտրայի վրայ	(պանքի)	110 1/4	
3 »	»	» (վճռկնկն)	109 7/8	
3 »	Բարիզի	» (պանքի)	22	90
3 »	»	» (վճռկնկն)	22	97 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ.....ղ հկ.		8	22
Պօրսային գոցուելէն վերջը	«	8	22
Երէկ Բերայի մէջ..................		—	
Առաւօտուն բացուեցաւ......	«	8	21
Բարձրագոյն գին	«	8	21
Նուազագոյն	«	8	20 1/2
Կէս օրին	«	8	20 1/2
Փոխառութիւն 1863............	Ֆր.	54	
» 1865..........	«	49	
» 1869..........	«	44	
» 1873..........	«	39	
Պօն տիւթրէզօր......Անգլ. լիրա		16	25
Բումէլի երկաթուղի.............Ֆր.		41	75
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	368	

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ....Անգ. ոսկի		3	28
Քրէտի ժէնէրալ...... Օսմ. լիրա		7	15
Պանք տը Քօնս. (դուբ. կոր.)		6	25
Սօս. Շանժ է վալ.... Օսմ. լիրա		3	25
Թրամուէյ .... «	«	290	
Ինիւֆիէ. Եգիպտական		64	05
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		64	
Գիշերը գործ չեղաւ		—	
Այս առտու բացուեցաւ..		63	30
Կէս օրին նոյն գին		63	30

Ընթացք դրամոց

Օսմ. ոսկի..........................	ղրշ.	100	—
20 Ֆրանքնոց	«	87	29
Անգլ. ոսկի	«	110	8
Քրիմիոց	«	51	10
Բօլ Իմբերիալ		90	8
Ռուսլլի Թղթադրամ...........	«	9	03
Թալէր	«	—	
Ֆիօրին	«	9	2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	«	103	6
Հինդնոց	«	102	30
Մէթալիք	«	100	10
Պալինճ	«	780	—
Թղթադրամ......................	«	—	—
Վեցնոց............................	«	103	5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն 26 Յունիս ժամ 5 վ. 15 երեկոյ

Անգ. Քօնսօլիտէ գոցուեցաւ....	100	
Օսմ. « բացուեցաւ....	7 11/16	
« « գոցուեցաւ....	7 3/4	
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10	
« « 1869	8 7/8	
« « 1871	63 1/4	
« « 1872	15	
« « 1873	7 7/8	
Փոխառ. 1877..........................	77 1/2	
Պանք Օթօման	14 7/8	
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	89 1/2	
Եգիպտ. միացեալ (Իւնիֆիէ)	57 3/4	
« առանձն. (բրիվիլէժիէ)	81 1/2	
Տայրա Սանիէ	57 1/4	
Տօմանիալ (փոխառ. Բօչիլտ)......	81 1/2	
Հունգ. պարտաթուղթ 1877......	103 1/2	
Փոխանակ. Բարիզի վրայ	—	

Վիէննա 26 Յունիս ժ 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ	122	10
Օսմ. Երկաթուղի	20	

Բարիզ 26 Յունիս ժ. 3 վ. 45 երեկոյ

Ֆր. Ռանթ 4 1/2 % .... բաց	107	40
« « 3 % բաց	77	27 1/2
Օսմ. Քօնս. բացուեցաւ	7	75
» « գոցուեցաւ.քըն. կտ.	7	72 1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1863.......	—	
« « 1865.......	52	
« « 1869.......	45	
« « 1873.......	40	
Օսմ. Երկաթուղի	41	12 1/2
Օսմ. Րէժիի բաժնեթուղթք	543	75
Պանք Օթօման	627	50
Դրէտի Լիօնէ	547	50
» Ֆօնսիէ.........................	1315	
Բաժնետոմս Լիոնի (կուբ. կտր.)	1210	
Սուէզի Ջրանցք........................	1960	
Ռուսական 5% 1877ի	98	
Իտալական Ռանթ......................	95	75
Արեւ. Ռուս.(Ռիւս Օրիան.)........	60	3/8
Եգիպտական միաց. գոց (իջած)	292	50
Սպանիական (արտաքին)............	60	3/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	370	
5 % Հելլենական	360	
Չէք Լօնտրայի վրայ......	25	19

(ԲԻԷՐ պօրսը գոց է)

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ

ՑԱՆՑԱՊԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

(ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ԱՌԹԻՒ)

[illegible]

Պեսարապիոյ պատգամաւորին, գալուստը և նորա հետ միասին գնալ: Այսպիսի ընկերակցութիւն մը ամեն տեսակէտով օգտակար կը սեպէին, սակայն ես մի քիչ կը վարանէի վասնզի Պ. Ներսէսեան մի ուսուցիչ էր, Մոսկուայի համալսարանին օրէնսգիտութեան բօֆէսօր: Կ'ենթադրէի որ մի Հայ բօֆէսօր, բաւական անտանելի խանձ պէտք է լինի, ուսումնագրաւ, անհամբոյր բնաւորութեամբ: Մաքիս առաջ կը բերէի Պոլսոյ մեր բօֆէսօրներէն ոմանք որք դի թաղային դըպրոցի մը մէջ մի քիչ Հայերէն և Ֆրանսերէն ուսած են, սպառ անձին կը համարին անուանել ինքզինքնին «գերաքոյն սրտարած:» Կը ճեմեն նայելով աչքերնին մերթ երկինք յառելով, մերթ յերկիր խոնարհեցնելով, աջ կը ծռին և ահեակ օրօրուելով, տատանելով, թեւերնուն ներքեւ սլլրած են միշտ մի «Բաղաքական Տնտեսութիւն» կամ այսպիսի ուրիշ գիրք յորմէ ոչինչ կը հասկնան: Պարգեւաբաշխութեանց մէջ կը դրուատեն իրենց անցեալը և յորդոր կը կարդան աշակերտացի իրենց նմանիլ, գի Խասգիւղի վարժարանին մէջ դափնիներու արժանացած են և այսօր կը կազմեն Հայ ազգի փառքն ու պարծանքը: Երբ այսպիսի արարածներն մաքիս առաջ կը բերէի գուցէ անիրաւ չէի երկնչելով թէ մեր բօֆէսօրն ալ, որ հաւանօրէն այդ խմբնուկներէն մի քիչ աւելի արժանիք ունենալու էր, մի անտանելի գուռզ լինի և ինձ անհնար համբերել: Ի՞նչ եղաւ իմ պաշտութիւնս երբ մայիսի 1ին Պ. Մելիք-Ազարեանցի տունը զիս կը ներկայացնեն մի պարոնի որ առաջին տեսնելուդ մագնիսական զօրութեամբ կը գրաւէ սիրտդ: Դա Պ. Ներսէսեանն է: Մէկ բոպէի մէջ փչրեցան բոլոր նախապաշարումներս, աներեւոյթ եղան աչքերէս բարձր տիրացուներու պատկերներն: Կը տեսնէի մի բաւական երկայնահասակ երիտասարդ, Ղարապաղի գեղեցիկ տիպերէն մին, թխադէմ, խոշոր գեղեցիկ աչքերով, չափաւոր և սիրուն մօրուք մը, չատ պայծառ ճակատ մը, անուշ ժպիտը երեսին վրայ: Միայն դէմքին նայելով կ'իմաբրանես թէ՝ ազնիւ սիրտ, գեղեցիկ հոգի, և յոյժ զարգացած միտք ունի:

—Բարեւ, միասին պիտի ճանապարհորդենք, ըսաւ, Ռուսական շեշտով եւ ձեռքն ինձ երկնցնելով,

—Ամենայն ուրախութեամբ պատասխանեցի:

Այն քանի օրերն որ միասին անցուցինք Պ. Ներսէսեանի հետ լաւ մը դնահատեցի այդ պատուական անձնաւորութիւնը: Եւ ամեն ուրեք ուր անցայ, տեսայ, վրայ եղայ թէ՝ ի՛նչ սէր ի՛նչ գուրգուրանք կը տածեն Պ. Ներսէս Ներսէսեանի վրայ:

Մոսկուայի համալսարանին մէջ, ուր գուցէ դժար լինի Հայերու այնքան դիւրութեամբ վկայագիր ստանալ, չա՛տ և չա՛տ արժանիք պէտք է ունենայ Հայ մը որ ուսուցչութեան աթոռ կարենայ բազմիլ: Կը պատմեն թէ ոչ մի ուսուցիչ համալսարանին մէջ կարող չէ եղած այնքան սիրելի դառնալ ինչպէս Պ. Ներսէս Ներսէսեան: Հայ, Ռուս, Հրեայ, ամենքն անխտիր զինքն կը պաշտեն:

Կաթողիկոսական ընտրութեան միջոցին Պ. Ներսէսեանի ներկայութիւնը բոլորովին աւելորդ կ'ընէր Պրօկուրօրի միջամտութիւնը, պատգամաւորաց օրէնք բացատրելու համար: Պ. Ներսէսեան օրինագրքն ի ձեռին կուտար այն ամէն բացատրութիւններն որոց հարկ կար:

Պ. Ներսէսեան մի այնպիսի անձն է որ չկրնար ըմբռնել թէ ի՛նչ է հնարագիտութիւն, ի՛նչ է դաւ, ի՛նչ է մեքենայութիւն: Ազնուութեամբ, ուղղամտութեամբ, անկեղծութեամբ ազգին շահը խորհիլ, ահա՛ իւր ուղղութեան գիծը:

Եւ տեսնելով Պ. Ներսէսեանը կարելի՞ էր չզգալ անհուն ուրախութիւն մը որ Ռուսիոյ Հայք ո՛րպիսի անձնաւորութեանց կը յանձնարարեն երթալ և իրենց ձայներն ներկայացնել Հայոց Հայրապետի ընտրութեան: Եթէ ընտրող մը ընտրողներու յատկութեանց ամփոփումը կարենանք համարիլ, պէտք է ըսել որ Պեսարապիոյ Հայոց վրայ մի յոյժ գեղեցիկ գաղափար պէտք է կազմել: Եւ ի՛նչ մխիթարութիւն այն եկեղեցականին՝ որ իւր անուան շուրջը բոլորած կը տեսնէ այսպիսի ժողովուրդներ: Պեսարապիոյ վիճակի պատգամաւորը հրահանգ ընդունած էր իւր ընտրողներէն իւր քուէն Ներսէս Սրբազանի տալ. Պ. Ներսէսեան ինքն ալ ջերմ Ներսէսեան լինելով դժուարութիւն չունէր այս պարտականութիւնը ստանձնել: Սակայն բազմաբաղ անձ, համալսարանի քննութեանց ժամանակին հասած, ընտանիքը Մոսկուա և հիւանդ ունի, ի՛նչպէս ըլլել, բազմաթիւ դըժուարութիւններ առ ոչինչ գրել, և հազարաւոր վէրստ հեռաւորութեամբ գնալ Կաթողիկոսի ընտրութեան մասնակցիլ:

[illegible]

ռած պիտի լինիս ու խիղճդ կը հանգստի»:

Պ. Ներսէսեան կը մնայ ամեն [illegible] և ամենայն պարզութեամբ Թիֆլիզ կը հասնի Էջմիածին երթալու և իւր ազգային մեծ պարտականութիւնը կատարելու:

Այս օրինակ երեւոյթներու առաջ է որ մի Հայ կը [illegible]

[illegible]

Ա. ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ» Ի

ԽԱՐԲԵՐԴ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔ

Գիւղախօսական դրութիւնը այս տեղ եւս հաստատութիւն գտաւ. աւելի քան 250 գիւղ 19 գիւղախօսութեանց յանձնուեցան, [illegible]

[illegible]

ԿԱՊԱՆ-ՄԱԱՏԷՆ

Կապան-Մաադէն, ինչպէս բսինք, այս տեղէն 12 ժամ հեռաւորութեամբ գաւառակ մ'է ընդ արեւմուտս. բնակիչք են Հայ, Թուրք և Յոյն իբր 300 տուն. [illegible]

[illegible]

ԱՐԱԲԿԻՐ

Արաբկիր մեր դէպ ի հիւսիսային արեւմուտք Խարբերդի կուսակալութեան տակ գայմագամութիւն մ'է. 1,800 տուն Հայ կայ հոս, 4 եկեղեցի, 1 ուսումնարան, 8 նախակրթարան: [illegible]

[illegible]

ՓԱՌՆԱԿ

ԻԼԱՆ

ԽԱՉԻՆԵԼԻ ԽԱՍՍԱՑԻ ՇԱՀԱՆԷ

[illegible]

300 հաւրիթան 13 1-3

Ա Զ Գ

Բերայի Թաղ. Խորհուրդ

Ազգային Կեդրոնական վարչութեան արտօնութեամբ՝ Բերայի Թաղական խորհուրդս որոշած է իր թաղի ազգային սեփականութիւններէն հետեւեալ ցանկի մէջ նշանակուած գետինները վաճառել աճուրդի եղանակաւ։

Ուստի ամէն անոնք որ կը փափաքին սոյն սեփականութիւնները գնել, մինչեւ յառաջիկայ Յուլիս 15 կը հրաւիրուին ի Թաղական խորհրդարան Բերայի, ըստ օրինի արձանագրել տալով իրենց անունն, հարկ եղած կանխավճարն ընելու։

Խորհրդարանն ամէն օր բաց է, առաւօտեան ժամը 1էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 10։

Ցուցակ

1. Թաղիս Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ (Իւչ Խօրան քիլիսէ) վաղֆէն ի Բերա Զուքուր փողոց թիւ 36 երեք հարիւր քառասուն կանգուն չափ գետին։
2. Ի Բերա, Մանկասար Պոստան փողոց թիւ 1, երեք հարիւր վաթսուն կանգուն գետին։
3. Ի Բերա, Մանկասար փողոց թիւ 59, հարիւր քսան կանգուն չափ գետին։
4. Նշէնա փողոց, թիւ 5, յիսուն կանգուն չափ։
5. Քօրտէլա փողոց, թիւ 59, հարիւր յիսուն կանգուն չափ։
6. Գանալլա փողոց, թիւ 33, աղբիւրի քով և ետին գետին։
7. Ճամճը փողոց, թիւ 6, եօթանասուն կանգուն չափ։

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Ճերմակեղէնները շատ անգամ անզգուշութեամբ կամ պատահմամբ ժանգէ կաղտոտին, զոր տաք ջրով հանելն անկարելի է։ Հետեւեալ կերպն լաւ և ազդու միջոց մ'է սոյն բծերն հանելու։ Առ անագային քլորուկ (Բրօթօքլօրիւր տ'էթէն) և քսէ բծին վրայ, ապա լուա տաք ջրով և բիծն կանհետանայ։

Մէ երկրորդ կերպ. — Երկրորդ կերպ մ'ալ կայ որ աւելի պարզ է և մեծ դիւրութիւն կընծայէ։ Առ հասարակ աղ, տարածէ բծին վրայ և վրան լիմոն քամէ ու թող տուր որ այնպէս մնայ։ Հետեւեալ օր տաք ջրով լուա և ապահով եղիր որ գոհացուցիչ արդիւնք պիտի գտնես։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Միացեալ Ընկերութեանց Հայոց

Ն. Տ. ՂԵՒՈՆԴԵԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ

Ա. ՏԱՐԻ

Այբբենարան և սկզբնական ընթերցարան փոքրահասակ մանուկներու համար

Երկրորդ Տպագրութիւն

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց գրասենեակն, Ղալաթիա, Կէօչէ օղլու խան թիւ 12։

Գին և զեղչ՝ անփոփոխ։

Ծանօթ. — Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց կնիքը չկրող օրինակներն անվաւեր են։

ԹԱՆԳԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

Խմբագրութեամբ Տոքթ. Մ. Բ. Իւթիւճեանի

Կենսագրութիւն
Ցօրտուբեան Ադրեայ Պէղճեան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
Վենետիկ Մխիթարեան Տպարան

ԱՆՆԱ կամ ՄԷՐ ԾՆՈՂԱԿԱՆ

Վիպասանութիւն Տը Մարլէ Գաղղիացւոյ

Բարոյական վէպ մը ամէն հասակի յարմար. մանաւանդ տղայոց՝ որոց աղուոր դաս մ'է ծնողասիրութեան։ Ընտիր աշխարհաբար լեզուով, մրցանակի գեղեցիկ գրքոյկ մ'է։ Կը վաճառուի Ղալաթիա Սեղբոս խան Մխիթարեանց գրասենեակը ընդ այլ մրցանակի յարմար ծաղկեայ և պարզ կազմով գրեանց։ Կը գտնուի նաեւ ամէն հայ գրավաճառաց քով ի գին 1. 75 ֆրանգի։

ԾԱՂԻԿ

ԱՐԴԻ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ծաղկաքաղ յաշխարհիկ լեզուէ

Բ. Տպագրութիւն, փոփոխեալ և ճոխացեալ

Հանդերձ պատմական, կենսագրական, գիտարանական և այլ ծանօթութեամբք,

Աշխատասիրեաց Ս. ՊԻՊԷՌՃԵԱՆ

ՄԱՍՆ Ա.

Սոյն ընդարձակ հաւաքածոյքն, որ արդի Հայ Մատենագրութեան ամենէն նշանաւոր հեղինակաց գործերէն քաղուած է, ունի ընդարձակ յառաջաբան մը և կը պարունակէ բազմաթիւ ազգային հեղինակաց կենսագրութիւնք, գրական, պատմական, գիտարանական և այլ պիտանի ծանօթութիւնք։

Սոյն աշխարհաբար հաւաքածոյքն որ երկար ժամանակեայ աշխատութեանց արդիւնք է, խիստ օգտակար կերպով պիտի կարենայ գործածուիլ բոլոր հայ վարժարանաց մէջ ամէն կարգերու։

Նիւթոց ընտրութիւնն, առատութիւնն ու զանազանութիւնն և աստիճանաբար դասաւորութիւնն սոյն դասագրքին ամենէն մեծ առաւելութիւնքն են, որք մեծապէս օգտակար պիտի ըլլան հայ ուսանողին և երիտասարդին և ամէն հայ անհատի որ կը փափաքի գաղափար մ'առնուլ իւր ազգային արդի գրականութեան վրայ։

Ամբողջ գործն, որ 400 երեսներէ կը բաղկանայ, պիտի հրատարակուի երկու մասերու բաժանեալ։

Ա. մասն հրատարակուեցաւ, որ կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով. Բերա Փափասեան գրատունը, Պոլիս, Պահճէ գաբու, սուէճի Պօղոս աղայի խանութը և Պ. Թորոսեանի թղթավաճառատունը.

Կեդրոնատեղին է Ակոբեան խան, թիւ 14. Եւրոպական Գրատունը, հեղինակին քով։

Գինն է 5 ղրուշ արծաթ։

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Ցանկ.

Բովանդակութիւն. — Համառօտ պատմութիւն Քաղաքական տնտեսութեան. — Ապերջանիկ Երանիկ. — Կատուի մը յիշագիրք. — Տաղարան. — Զուհաճեան և Ցակոբեան։

Պայմանք Բաժանորդագրութեան.

Մայրաքաղաքիս համար դհ. 20
Օտար երկրաց և գաւառաց համար « 26

Հասցէ՝ Արամեան տպարան կամ Հավուզլու խան։

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՈՒԼԻՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ — Դիմել առ գործակատար ընկերութեան Պ. Ժ. Վ. Ուիթալ, Եօրկիմաւ խան, Պահչէ-գաբու, Պոլիս. կամ Ղալաթիա, Ալէքսիանի խան, թ. 15։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԷՔԹՈՐ ՄԱԼՕՅ

ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

ՎԷՊ ՄՐՑԱԳՐԱՒ ԵՒ ՀՐԱՀԱՆԳԻՉ
ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՃԵՄԱՐԱՆԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ
Թարգմանութիւն Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆԻ
ՀԱՏՈՐ Ա.

Կը գտնուի Մասիսի գրասենեակն և ամէն հայ գրավաճառաց քով. ևս և Պահչէ գաբու Ջրավաճառ Պօղոս և Ցակոբ աղաներուն խանութները. գին $7\frac{1}{2}$ ղրուշ։

Նոյն տեղերը կը վաճառուին նաեւ

Սկզբունք Քաղաքական Տնտեսութեան	ղրշ. 6
Կորիմ Մորլոյ Երգասէր, 2 հտ.	12
Առասպելութիւնք Փորէլէ	6
Մաքէյլոգէն	$7\frac{1}{2}$
Ցերէկը է Լուսին	$7\frac{1}{2}$

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՑԵՏՈՄՍԵՐՈՒ

Կը պատրաստուին ազնիւ քարդերու վրայ զանազան գրերով, ի գին 100 հատը 10 դահեկան։

Փափաքողք դիմելու են Արամեան տպարան, Զագմագճըլար Ցակոբեան խան։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 ՅՈՒՆԻՍ ԱՄՍՈՅ

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
11	Ենիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
11 35	Ենիքէօյ Ստենիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
12	Ռ. և Ա. Գավագ Ենիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	32
12 50	Ենիքէօյ Ստենիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնաւուտքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
1 30	Ենիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Ստենիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք)	20
2 05	Ենիքէօյ Ստենիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
2 45	Ենիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Քիրէճպուրնու Թարապիա Ենիքէօյ Ստենիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք (Պէպէքէն մեկնող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	34
4 15	Ենիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Ստենիա Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ։ Այս շոգենաւը Ռամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5 ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն։	32
6 15	Ենիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահչէ Ենիքէօյ Միրկէօն Գանլըճա Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Արնաւուտքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ Իւսկիւտար	25
8 15	Ա. և Ռ. Գավագ Ենիմահալլէ Մեղարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Պօյաճըքէօյ Ռ. Հիսար Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ (ուրբաթ օրերը Ստենիա պիտի հանդիպի)	20
10 —	Մեղարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Արնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	28

Արնաւուտքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

10 30	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	21
11	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	33
11 35	Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	28
12 10	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	22
1	Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	33
1 30	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	23
2 15	Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	19
3	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ	23
3 45	Պէպէք Արնաւուտքէօյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ Գապաթաշ	19
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	19
11 10	Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ	25

Ասիական եզերքէն կամուրջ իջնող շոգենաւուց ժամերը

10 45	Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Գապաթաշ	22
11 30	Պէյգօզ Բաշապահչէ Ռ. Բաշմահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
11 50	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	25
1	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք	2
1 30	Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահչէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլիէ նաւամատոյցը Գանտիլլիէն մեկնող շոգենաւի հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար)	17
2 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Իւսկիւտար (բացի ուրբաթէն)	33
3 30	Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք Պէշիքթաշ	2
4 15	Պէյգօզ Բաշապահչէ Ռ. Բաշմահալլէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյ Գուզկունճուք։ Այս շոգենաւը Ռամազանի երկրորդ օրէն սկսեալ ժամը 5 ին պիտի մեկնի Ենիմահալլէէն։	22
8 45	Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշապահչէ Գանլըճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի Գուզկունճուք Իւսկիւտար (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաշմահալլէ)	21
10 25	Գանտիլլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

1	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մեղարպուրնու Ենիմահալլէ	34
1 30	Գապաթաշ Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Բաշապահչէ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մեղարպուրնու Ենիմահալլէ	25
2 30	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մեղարպուրնու Ենիմահալլէ	32
5 —	Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Եմիրկէն Ստենիա Ենիքէօյ Պէյգօզ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մեղարպուրնու Ենիմահալլէ և Գավագներ	20
6 45	Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Արնաւուտքէօյ Գանտիլլի Ռ. Հիսար Գանլըճա Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ	21
8 15	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մեղարպուրնու	28
9 45	Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Ստենիա Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մեղարպուրնու Ենիմահալլէ	32
10 30	Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Ստենիա Ենիքէօյ Թարապիա Քիրէճպուրնու Պէօյիւքտէրէ Մեղարպուրնու Ենիմահալլէ	17
11 10	Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մեղարպուրնու Ենիմահալլէ	20
11 30	Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճըքէօյ Միրկէօն Ստենիա Ենիքէօյ	25

Կամուրջէն Արնաւուտքէօյ երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

10 30	Ուղղակի Պէպէք	22
12 30	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ	33
1	Ուղղակի Պէպէք	23
1 45	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ	19
2 30	Ուղղակի Պէպէք	23
3 15	Ուղղակի Պէպէք	19
9 50	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար (Վոսփոր եկող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	19
10 25	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք	25
11 5	Գապաթաշ Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք (Ենիքէօյի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	21
11 45	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք	28
12 —	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ	25

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւուց ժամերը

11 20	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Պէյգօզ Ենիքէօյ	21
12 25	Ուղղակի Գանտիլլի	2
12 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Ա. Հիսար Գանլըճա Ենիքէօյ (բաց ի ուրբաթ օրերէ)	28
1 55	Ուղղակի Գանտիլլի (բացի ուրբաթ օրերէ)	33
2 45	Իւսկիւտար Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Բաշապահչէ Պէյգօզ (ուրբաթ օրերը Ռ. Բաշմահալլէ)	25
2 55	Ուղղակի Գանտիլլի	
9 25	Գապաթաշ Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլի (Գավագներ գացող շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	23
10 15	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռիֆաթբաշա Բաշապահչէ Պէյգօզ Թարապիա Մեղարպուրնու Գավագներ	34
10 40	Պէշիքթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանտիլլիի Ռ. Հիսար (Գանտիլլի նաւամատոյցը Պէյգօզի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի)	33
11 10	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլըճա Ռ. Բաշմահալլէ Բաշապահչէի Պէյգօզ	23
11 40	Գապաթաշ Գուզկունճուք Պէյլէրպէյ Չէնկէլքէօյ Վանիքէօյ	21

Ամէն ուրբաթ շոգենաւ մը կամուրջէն ժամը 3.45ին մեկնելով Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ և Մեղարպուրնու պիտի հանդիպի և անտի ժամը 5.30ին մեկնելով և յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի իջնէ ի կամուրջ։

Ամէն ուրբաթ երեկոյ ժամը 11.15ին շոգենաւ մը Ենիմահալլէէն կամուրջ պիտի իջնէ Մեղարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Միրկէօն Ռ. Հիսար Արնաւուտքէօյ Օրթաքէօյ և Պէշիքթաշ հանդիպելով։ Ռամազանի ամիսը սոյն երթեւեկը տեղի չպիտի ունենայ։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ	
11 —	6 20 Պէշիք	11 25	7 15
11 45	7 15	12 — Գզկնճ	8 15
12 30	8 10 Պէշիք	12 45	9 — Պէշիք
1 —	9 —	1 15	9 30
1 30	9 45	1 50	10 — Պէշիք
2 —	10 — Պէշիք	2 20	10 25 Գզկնճ
2 30	10 30	2 55	10 45
3 10	10 40	3 30	11 5
3 45	11 5	4 — Պէշիք	11 25
4 30	11 25	4 45	11 50
5 5 Պէշիք	11 45 Գզկնճ *	5 30	12 5
5 45	12 5	6 — Պէշիք	12 5 Գզկնճ *

(* Այս շոգենաւները Հրէից տօներուն չպիտի երթեւեկեն)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ	
11 15	— —	11 10	— —
12 —	7 15	11 55	7 15
12 45	8 10 Պէշիք	12 40	8 15
1 30	8 40	1 25	8 50 Պէշիք
2 15	9 25	2 10	9 20
3 —	9 50	2 55	10 — Պէշիք
3 45 Պէշիք	10 30	3 30	10 35
4 20	11 —	4 10 Պէշիք	11 5
5 10 Պէշիք	11 25 Պէշիք	4 55	11 35
5 45	12 5	5 40	12 5
6 20 Պէշիք	— —	6 15 Պէշիք	— —

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 — Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 Հարէմէն Սալաճագ
10 45 Հարէմէն
1 45 Կամուրջէն Հարէմ (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 45 Կամուրջէն Հարէմ
10 30 Կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷ
ԵՒ
ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ
ԿԱՌԱՓԱՐՋ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

2 45 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 15 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ
3 15 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
4 45 Սիրքէճիէն Գապաթաշ
10 45 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

20 ՖՐՆՔ. 95 ՂՇ.

ԺԱՄԱԳՈՐԾ

95 ՂՇ. 20 ՖՐՆՔ.

Գ. Է. ՍԷԼՎԱՃԵԱՆ

ՄԱՀՄՈՒՏ-ՓԱՇԱՅԻ ԳԼՈՒԽ ԹԻՒ 244

Իւր արհեստական փորձառութիւնը գնահատող Արգոյ Հասարակութեան պատիւ ունի ծանուցանել թէ այս անգամ Բարիզու ամենէն նշանաւոր գործարաններէն միոյն մէջ պատրաստել տուած է նշանակեալ գնով նմանը ցարդ չտեսնուած կոթէն լարուող և խիստ ձեւաւոր ժամացոյցներ որոց 20 տարի կանոնաւորութիւնը կերաշխաւորէ, եթէ տարին անգամ մը միայն իւղուուին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՏԻՎԻՅԷ

ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կ.ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Պէհէրա շոգենաւն, նաւապետ Բօյէր, պիտի մեկնի յառաջիկայ Չորեքշաբթի, Յուլիս 2, ժամը $4\frac{1}{2}$ին

Խտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ. Պոլսէն կը մեկնին ամէն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով։ Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները։ Ուղեւորութիւնը կը տեւէ 4 ու կէս օր։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Առաջին կարգի սենեակ։ Ամենեկսպաս կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին։ Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի։ Առաջին աստիճանի տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ շոգենաւին հանդիպած ո և է նաւահանգիստ եւելով, օրերով ժամանակ անցնեն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն։ Առ նուազն երեք անձամբ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի։ Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ % ին 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը։ Ընտանեաց համար այս զեղչն % 15 է։ Երթ ու դարձի տոմսակք մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի սկիզբը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են։

Ծանօթ. — Խտիվիէ ընկերութեան Կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն՝ ամէն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպու, Ճիտտէ և Սուաքիմ, և տասնեւհինգ օրն անգամ մը Մասովա, Հօտէյտա և Ադէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլա, Պարպարա և Ադէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին։

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ Սուլթան Խան և կամ Ղալաթիոյ ճիւղը, Վօյվօտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտտին խան։

ԾԱՂԻԿ

ԱՐԴԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Երկասիրեաց
ԵՂԻԱԶԱՐ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Ի պէտս վարժարանաց

Այս դասագիրքը՝ աշխարհիկ լեզուի ընտրելագոյն հեղինակներու ամենէն գեղեցիկ հատուածները իրենց պարունակած բոլոր բաքակնական, գրագիտական, գիտարանական, պատմական, աշխարհագրական և այլ գիտելիքներովը աշակերտաց ընծայելով՝ մէկ հատիկ գիրքին միջոց է Հայ լեզուին և գրականութիւնը ուսումնարանի գրեթէ բոլոր կարգաց ուսուցանելու և աղտելու ազգային մանկտւոյն միտքը տարփներով զբաղեցնող [illegible] անօգուտ և սպանիչ գրութիւնէն։

Բոլոր կարող դասատուաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի այս Նոր գործին վրայ։

Գին 8 ղրշ։

Կեդրոնատեղին Արամեան և Գավաֆեան գրատուները։

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսերէն լեզուի

ԱՆԻ ՕՃՕՎ

Երկասիրեաց Թովմաս Թերզեան

Ա. ԵՒ Բ. ՄԱՍԵՐ

Երկրորդ տպագրութիւն, ընդարձակ յաւելուածովք բայից վրայ։

Ա. Հատորը $6\frac{1}{2}$ ղշ. և Բ. Հատորը $5\frac{1}{2}$ ղշ.

Արտօնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ